

Sygn. akt III AUa 1162/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 grudnia 2015 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w G.

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Lucyna Ramlo
Sędziowie:	SSA Aleksandra Urban SSO del. Maria Ołtarzewska (spr.)
Protokolant:	stażysta Sylwia Gruba

po rozpoznaniu w dniu 17 grudnia 2015 r. w Gdańsku

sprawy M. T.

z udziałem S. T.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o ubezpieczenie społeczne

na skutek apelacji M. T.

od wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 31 marca 2015 r., sygn. akt VI U 57/15

oddala apelację.

SSA Aleksandra Urban SSA Lucyna Ramlo SSO del. Maria Ołtarzewska

Sygn. akt III AUa 1162/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 17 listopada 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B., powołując się na art. 83 ust. 1 pkt 1, art. 6 ust 1 pkt 1, art. 11 ust. 1 i art. 12 ust 1 i art. 13 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015 r., poz. 748 ze zm.) stwierdził, że S. T. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu jako pracownik u płatnika składek M. T..

W uzasadnieniu przedmiotowej decyzji organ rentowy wskazał, że brak jest dowodów na faktyczne wykonywanie przez S. T. umówionej pracy na rzecz M. T., zaś zgłoszenie zainteresowanej do ubezpieczeń społecznych miało na celu wyłącznie uzyskanie świadczeń z ZUS, tj. zasiłku chorobowego i macierzyńskiego.

Odwołanie od powyższej decyzji wniosła M. T. kwestionując przyjęcie w postępowaniu administracyjnym w niniejszej sprawie, że S. T. nie ma statusu pracownika oraz domagając się zmiany tej decyzji i ustalenia, że od dnia 07 maja 2014 r. łączył je stosunek pracy oraz, że z tytułu zatrudnienia przysługują zainteresowanej wszystkie z tym związane świadczenia, jak również przeprowadzenia wnioskowanych w odwołaniu dowodów.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując swoje dotychczasowe stanowisko wyrażone w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Wyrokiem z dnia 31 marca 2015 r. w sprawie VI U 57/15 Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie.

Podstawę tego rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia i rozważania Sądu I instancji:

M. T. prowadzi działalność gospodarczą - Sklep (...).

W imiennych raportach miesięcznych ZUS wykazano jako ubezpieczoną S. T. z podstawami wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne – 1.628,57 zł za maj 2014 r., 1.583,35 za czerwiec 2014 r. Płatnik wykazał za ubezpieczoną w okresie od dnia 26 czerwca 2014 r. do dnia 28 lipca 2014 r. wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy, natomiast od dnia 29 lipca 2014 r. zasiłek chorobowy.

W dniu 07 maja 2014 r. spisała ze swoją synową umowę o pracę, jako dzień rozpoczęcia pracy podano 26 maja 2014 r.

S. (wówczas L.) została zatrudniona na czas nieokreślony na stanowisku sprzedawcy w wymiarze pełnego etatu z wynagrodzeniem 1.900 zł brutto. Sporządzono również dokumentację osobową, pracownika. Wówczas S. T. była w ciąży, ale otrzymała zaświadczenie lekarskie o zdolności do pracy na stanowisku sprzedawcy w dniu 23 maja 2014 r. Okres od dnia 01 maja do dnia 25 maja traktowano jako nieobecność usprawiedliwioną.

S. T. dnia 25 kwietnia 2014 r. ukończyła Technikum Gastronomiczne.

M. T. wyjaśniała, że z powodu jej kłopotów zdrowotnych potrzebowała pomocy w sklepie, a że jest to firma rodzinna nie wyobrażała sobie zatrudnić kogoś z zewnątrz.

Faktycznie S. T. przebywała w sklepie przy ul. (...), gdzie widziało ją kilka osób jednorazowo na przełomie maja i czerwca.

Po rozpoczęciu przez S. T. korzystania ze świadczeń chorobowych M. T. nie zatrudniła w jej miejsce nikogo innego, nie zgłaszała do ubezpieczeń społecznych innych pracowników, w tym męża, czy syna. Przy czym sytuacja finansowa przedsiębiorstwa nie jest dobra. W roku 2014 odnotowano stratę na kwotę ponad 12.000 zł. Konto płatnika wykazuje zaległości z tytułu nieopłaconych składek.

Sąd Okręgowy uznał, że powyższe dowody jako wzajemnie spójne zasługiwały na danie im wiary w całości, przy czym jeżeli chodzi o przedłożone dokumenty z akt osobowych, to w ocenie tego Sądu należy je traktować jako sporządzone, a nie świadczące o wykonywaniu przez zainteresowaną zatrudnienia pracowniczego.

Zgodnie z treścią art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 8 ust. 1 i art. 11 ust. 1 i art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015 r., poz. 121 ze zm.) pracownicy, to jest osoby pozostające w stosunku pracy podlegają obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym. O uznaniu stosunku łączącego dwie osoby za stosunek pracy rozstrzygają przepisy prawa pracy. Według treści art. 22 § 1 k.p. do cech pojęciowych pracy stanowiącej przedmiot zobowiązania pracownika w ramach stosunku pracy należą osobiste (nie może on wyręczyć się w pracy inną osobą) i odpłatne jej wykonywanie w warunkach podporządkowania. Dla stwierdzenia cechy podporządkowania typu pracowniczego z reguły wskazuje się na takie elementy jak: określony czas pracy i określone miejsce wykonywania czynności, podpisywania list obecności, podporządkowanie pracownika regulaminowi pracy oraz poleceniom kierownictwa co do miejsca czasu i sposobu wykonywania pracy, obowiązek wykonywania poleceń

przełożonych. Zgodnie ze stanowiskiem judykatury stosunek ubezpieczeniowy jest następczy wobec stosunku pracy i powstaje tylko wówczas, gdy stosunek pracy jest realizowany. Jeżeli stosunek pracy nie powstał bądź też nie jest realizowany wówczas nie powstaje stosunek ubezpieczeniowy, nawet jeśli jest odprowadzana składka na ubezpieczenie społeczne. Podleganie pracowniczemu tytułowi ubezpieczenia społecznego jest uwarunkowane nie tyle opłacaniem składek ubezpieczeniowych, ile legitymowaniem się statusem pracownika rzeczywiście świadczącego pracę w ramach ważnego stosunku pracy.

Natomiast czynność prawna pozorna zachodzi, gdy występują, łącznie, następujące warunki: oświadczenie woli musi być złożone tylko dla pozorów, oświadczenie woli musi być złożone drugiej stronie, adresat oświadczenia woli musi zgadzać się na dokonanie czynności prawnej jedynie dla pozorów, czyli być aktywnym uczestnikiem stanu pozorności. Pierwsza i zasadnicza cecha czynności pozornej wyraża się brakiem zamiaru wywołania skutków prawnych, jakie prawo łączy z tego typu i treścią złożonego oświadczenia. Jest to zatem z góry świadoma sprzeczność między oświadczonymi, a prawdziwymi zamiarami stron, czyli upozorowanie stron na zewnątrz i wytworzenie przeświadczenia dla określonego kręgu (otoczenia), nie wyłączając organów władzy publicznej, że czynność o określonej treści została skutecznie dokonana.

Powołując się na stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 14 marca 2001 r., publik. OSNAP 2002/21527 Sąd Okręgowy wskazał, że nie można przyjąć pozorności oświadczeń woli o zawarciu umowy o pracę, gdy pracownik podjął pracę i ją wykonywał, a pracodawca świadczenie to przyjmował. Nie wyklucza to jednak rozważenia, czy w konkretnym przypadku zawarcie umowy zmierzało do obejścia prawa (art. 58 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p.).

Pozorność umowy polega na tym, że strony nie zamierzają osiągnąć skutków wynikających z umowy. Nieważność czynności prawnej jest skutkiem powszechnym, tzn. działającym wobec wszystkich. Ponadto stan bezwzględnej nieważności czynności prawnej jest brany pod uwagę z urzędu przez organy stosujące prawo (por. postanowienie S.N. z dnia 19 grudnia 1984 r., III CRN 183/84).

Z kolei czynności pozorne mogą składać się na obejście prawa, gdy umowa z formalnego punktu widzenia (pozornie) może nie sprzeciwiać się ustawie, choć zostaje zawarta w celu obejścia prawa (por. wyrok S.N. z dnia 05 lipca 2012 r. w sprawie I UK 101/12, LEX nr 1250560).

Również tożsame stanowisko wyraził Sąd Najwyższy na gruncie sprawy zakończonej wyrokiem z dnia 07 stycznia 2013 r. w sprawie I UK 372/12, w którym stwierdził, że umowa zlecenia na pracę niewielkiej wartości (ilości), która nie jest pozorna (art. 83 k.c.), może nie stanowić tytułu podlegania ubezpieczeniom społecznym, gdy jej celem jest instrumentalne (przedmiotowe) wykorzystanie przepisów ubezpieczeń społecznych dla unikania wyższych składek na ubezpieczenia społeczne przez prowadzącego działalność gospodarczą (art. 58 § 1 i § 2 k.c.).

Sąd I instancji stwierdził, że stan faktyczny powołanej sprawy był inny, lecz występuje pewna zależność.

Sąd ten wskazał, że ani przed, ani po zatrudnieniu S. T. M. T. nie zatrudniła innej osoby, a także nie zgłosiła nikogo, nawet z najbliższej rodziny, do ubezpieczeń społecznych. Pomimo formalnego zatrudnienia od dnia 07 maja 2014 r. praca miała być świadczona od końcówki maja (jak ustalił organ rentowy S. T. przygotowywała się wówczas do egzaminów maturalnych). S. T. nie miała żadnego przygotowania i doświadczenia ani jako sprzedawca w sklepie, ani jako sprzedawca internetowy - dopiero co ukończyła Technikum Gastronomiczne.

Zdaniem Sądu Okręgowego finanse przedsiębiorstwa odwołującej i to w zakresie osiąganego przychodu, jak i generowanej straty, przy zaległościach w płatności składek ZUS nie pozwalały, a przynajmniej nie powinno być to decyzją racjonalną, na zatrudnienie pracownika. Ponadto podkreślił, że S. T. widywano w sklepie, ale krótko, po czym korzystała ona ze świadczeń chorobowych.

W związku z powyższym Sąd ten nie dał wiary twierdzeniom odwołującej i zainteresowanej co do rzeczywistych celów zawartej między nimi umowy o pracę z dnia 07 maja 2014 r., w tym wskazanych w uzasadnieniu odwołania. Wywodził dalej, że nie bez znaczenia pozostaje przy tym fakt, że działalność gospodarcza ma charakter zarobkowy, co

oznacza, że zamiarem jej podjęcia jest osiągnięcie zysku. Oczywistym jest przy tym, że należy liczyć się z możliwością nieuzyskania przychodu z prowadzonej działalności gospodarczej, czyli poniesienia straty. Zatem o zarobkowym charakterze działalności gospodarczej nie decyduje faktyczne osiągnięcie zysku, lecz zamiar jego osiągnięcia (cel).

Biorąc powyższe za podstawę Sąd I instancji stwierdził, że działania przedsiębiorcy powinny być podporządkowane regułom zysku, opłacalności i zasadzie racjonalnego gospodarowania. W ocenie tego Sądu trudno dopatrywać się takiego działania ze strony odwołującej, skoro osiąga ona niewielkie przychody i to od dłuższego czasu, koszty przychody te przekraczają w sposób znaczny i istnieją zaległości w opłatach składek na ubezpieczenie społeczne, do pomocy ma męża, syna i córkę, a zatrudnia i to od razu na czas nieokreślony synową, która nie ma żadnego doświadczenia handlowego i po krótkim czasie korzysta ona ze świadczeń chorobowych.

Sąd Okręgowy zważył, że przystąpienie do ubezpieczenia i opłacanie składek nie stanowi przesłanki objęcia ubezpieczeniem społecznym i stania się jego podmiotem. Skutku takiego nie wywołuje zawarcie umowy o pracę, w której strony stwarzają pozór realizacji przez ubezpieczonego czynności odpowiadających treści art. 22 k.p., czyli wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem, za wynagrodzeniem, odpowiadającym ilości i jakości świadczonej pracy (art. 78 k.p.). Tym samym bycie podmiotem ubezpieczenia związane jest wyłącznie z realizacją podstawowego dla stosunków tego ubezpieczenia warunku wykonywania pracy w ramach stosunku pracy. W świetle tego istotne jest, czy pracownik zawierający umowę o pracę w rzeczywistości pracę taką wykonywał (por. wyrok S.N. z dnia 21 listopada 2011 r., II UK 69/11, LEX nr 1108830 i wskazane w uzasadnieniu judykaty).

W ocenie tego Sądu okoliczności sprawy w sposób logiczny wskazują na to, że odwołującą i zainteresowaną nie łączył stosunek pracy mogący być podstawą do objęcia ubezpieczeniami społecznymi. Nie został on nawiązany w wyniku zawarcia umowy o pracę, która miała charakter czynności pozornej. Jeżeli zaś można mówić o wykonywaniu jakichś czynności przez S. T. to jedynie jako doraźnej pomocy udzielanej M. T..

W konsekwencji, uznając stanowisko organu rentowego zawarte w zaskarżonej decyzji za prawidłowe, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., Sąd I instancji orzekł jak w sentencji wyroku.

Apelację od powyższego wyroku wywiodła M. T. zaskarżając ten wyrok w całości i zarzucając temu orzeczeniu naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 22 k.p., a także art. 58 k.c. w zw. z art. 300 k.p. w ten sposób, że Sąd I instancji błędnie uznał łączącą ją z S. T. umowę o pracę za nieważną z powodu obejścia prawa mającego na celu uzyskanie przez nią świadczeń z ubezpieczenia społecznego, ponieważ cel zawarcia umowy o pracę w postaci uzyskania przez pracownika późniejszych świadczeń z ubezpieczenia społecznego nie może być uznany za sprzeczny z Kodeksem pracy, jak i z ustawą o systemie ubezpieczeń społecznych.

W uzasadnieniu apelacji skarżąca obszernie kwestionowała przyjęcie przez Sąd, że w spornym okresie stron spornej umowy o pracę nie łączył stosunek pracy oraz wywodziła, iż umowa ta była przez jej strony faktycznie wykonywana.

W konkluzji apelacji skarżąca wносиła o zmianę zaskarżonego wyroku przez ustalenie, że S. T. podlega obowiązkowi ubezpieczenia: emerytalnego, rentowym, chorobowego i wypadkowego od dnia 07 maja 2014 r.

Pismem procesowym z dnia 22 maja 2015 r., w uzupełnieniu braków formalnych apelacji, M. T. podała kwotę 22.592,31 zł jako wartość przedmiotu zaskarżenia.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja M. T. nie zasługuje na uwzględnienie, ponieważ nie zawiera zarzutów skutkujących uchyleciem lub zmianą wyroku Sądu I instancji.

Sąd II instancji w pełni podziela poczynione w postępowaniu sądowym pierwszo-instancyjnym w przedmiotowej sprawie ustalenia faktyczne oraz przyjmuje je za własne, a zatem nie zachodzi potrzeba ich powtarzania w tym uzasadnieniu (por. wyrok S.N. z dnia 11 czerwca 1999 r., II CKN 391/98, LEX nr 523662).

Spór w przedmiotowej sprawie koncentruje się na kwestii, czy od dnia 07 maja 2014 r. M. T. łączy z S. T. stosunek pracy, a zatem czy zainteresowana uzyskała od tego dnia status pracownika w rozumieniu przepisu art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015 r., poz. 748 ze zm., nazywanej dalej ustawą systemową).

Od odpowiedzi na postawione wyżej pytanie zależy ustalenie, czy zachodzą przesłanki z art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 11 ust. 1 i art. 12 ust. 1 w zw. z art. 13 pkt 1 ustawy systemowej do objęcia S. T. od dnia 07 maja 2014 r. obowiązkowo, pracowniczymi ubezpieczeniami społecznymi: emerytalnym, rentowymi, chorobowym i wypadkowym.

Zgodnie z zasadą kontradiktoryjności znajdującą wyraz w art. 232 zdanie pierwsze k.p.c. to na odwołującej spoczywa ciężar wykazania, że strony kwestionowanej umowy o pracę miały zamiar wykonywać obowiązki stron stosunku pracy i faktycznie to czyniły, ponieważ to ona z powyższego faktu wywodzi skutek prawny w postaci podlegania zainteresowanej z tego tytułu obowiązkowo, pracowniczym ubezpieczeniom społecznym.

Sąd II instancji podkreśla, że aby uznać umowę za pozorną, zgodnie z dyspozycją przepisu art. 83 § 1 k.c., muszą zostać kumulatywnie spełnione następujące przesłanki: oświadczenie woli musi być złożone drugiej stronie, tylko dla pozorów, przy czym adresat oświadczenia woli musi zgadzać się na pozorowanie czynności prawnej. Złożenie oświadczenia woli dla pozorów oznacza, że składający wolę nie chce, aby powstały skutki prawne, jakie zwykle prawo łączy z tym oświadczeniem.

Kwestionowaną umowę o pracę z dnia 07 maja 2014 r. uznać zatem należałoby za zawartą dla pozorów (art. 83 § 1 k.c. w zw. z art. 300 k.p.) wówczas, gdyby przy składaniu oświadczeń woli jej strony miały świadomość, że S. T. nie będzie świadczyła pracy, a M. T. nie będzie korzystała z jej pracy (por. wyrok S.N. z dnia 04 sierpnia 2005 r., II UK 321/04, LEX nr 182768).

Dla uznania, że strony kwestionowanej umowy o pracę faktycznie wykonywały wypływające z niej prawa i obowiązki nie jest wystarczające spełnienie warunków formalnych zatrudnienia takich, jak: potwierdzenie na piśmie przez pracodawcę faktu zawarcia umowy o pracę, przejścia szkolenia BHP, uzyskanie zaświadczenia lekarskiego o zdolności do pracy, czy zgłoszenie do ubezpieczenia, a konieczne jest ustalenie, że strony miały zamiar wykonywać obowiązki stron stosunku pracy i to czyniły (por. wyrok S.N. z dnia 19 października 2007 r., II UK 56/07, LEX nr 376433).

Uznanie, że kwestionowana umowa o pracę została zawarta dla pozorów (a zatem jest nieważna z mocy art. 83 § 1 k.c. w zw. z art. 300 k.p.) bezprzedmiotowym czyniłoby jej ocenę (jako nieistniejącej) w kontekście art. 58 k.c. w zw. z art. 300 k.p.

Dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy kluczowe było ustalenie, czy przeprowadzone w tej sprawie dowody potwierdzają, że strony kwestionowanej umowy o pracę z dnia 07 maja 2014 r. (k. 6 akt sprawy) miały zamiar wykonywać obowiązki stron stosunku pracy i faktycznie to czyniły.

W świetle: złożonych w postępowaniu administracyjnym zeznań: S. T. (k. 21 akt ZUS) i M. T. (k. 46 akt ZUS), przesłuchania w charakterze strony w postępowaniu sądowym: odwołującej (k. 54 akt sprawy 00:06:20) i zainteresowanej (k. 55 akt sprawy 00:14:15) do zakresu powierzonych S. T. obowiązków należało: pakowanie i wysyłanie towaru do klientów w ramach obsługi sklepu internetowego, prowadzenie strony internetowej, jak również przygotowanie towaru do sprzedaży i obsługa klientów w sklepie stacjonarnym.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego przeprowadzone w niniejszej sprawie dowody nie dają miarodajnych podstaw do przyjęcia, że S. T. w sposób ciągły faktycznie wykonywała umówioną pracę na rzecz M. T..

Wprawdzie zeznania świadków: A. J. (k. 35 akt sprawy 00:09:26), E. M. (k. 36 akt sprawy 00:16:24) i R. P. (k. 54 akt sprawy 00:01:08) wskazują, że S. T. w miesiącach: maju i czerwcu 2014 r. przebywała w stacjonarnym sklepie prowadzonym przez odwołującą oraz podejmowała jednostkowe czynności związane z ich obsługą, lecz nie dają podstaw do przyjęcia, iż zainteresowana faktycznie w sposób ciągły wykonywała umówioną pracę. Jednocześnie okoliczności niniejszej sprawy przemawiają za przyjęciem, że czynności te w istocie służyć miały jedynie pozorowaniu wykonywania umówionej pracy.

Podkreślenia wymaga, że w niniejszej sprawie nie jest przedmiotem sporu ani nie budzi wątpliwości, że M. T. w ramach prowadzonej działalności gospodarczej prowadzi m.in. stacjonarny obrót bronią i amunicją.

Zgodnie z wydrukiem wpisu do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (k. 9-10 akt ZUS) od dnia 03 października 2011 r. M. T. ma koncesję na wykonywanie działalności gospodarczej w zakresie obrotu bronią i amunicją.

Zgodnie z art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 22 czerwca 2001 r. o wykonywaniu działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania i obrotu materiałami wybuchowymi, bronią, amunicją oraz wyrobami i technologią o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym (Dz. U. z 2012 r., poz. 1017 ze zm.) pracownik zatrudniany przy obrocie materiałami wybuchowymi, bronią, amunicją oraz wyrobami o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym powinien:

- 1) spełniać wymogi, o których mowa w art. 8 ust. 1 pkt 1 lit. e-g;
- 2) mieć ukończone 21 lat;
- 3) posiadać nienaganną opinię, wydaną przez komendanta powiatowego (miejskiego) Policji, właściwego ze względu na jego miejsce zamieszkania a w przypadku obywatela innego państwa - przez organ odpowiedniego szczebla i kompetencji w tym państwie, właściwy ze względu na miejsce zamieszkania.

W świetle powyższego przepisu niedopuszczalne jest zatrudnianie przy obrocie m.in. bronią i amunicją pracownika, który nie ma ukończonych 21 lat, zaś S. T. wiek ten osiągnęła dopiero w dniu 17 stycznia 2015 r.

Niewątpliwie jest to okoliczność, która przemawia przeciwko zatrudnieniu zainteresowanej przez odwołującą już od dnia 07 maja 2014 r.

Sąd Okręgowy trafnie zauważył, że pomimo zawarcia kwestionowanej umowy o pracę w dniu 07 maja 2014 r. jej strony jako dzień rozpoczęcia wykonywania pracy wskazały dopiero 26 maja 2014 r.

Nie zasługują na wiarę wyjaśnienia odwołującej przesłuchiwanej w charakterze strony (k. 54 akt sprawy 00:06:20), że przyczyną wyznaczenia jako dnia rozpoczęcia wykonywania pracy 26 maja 2014 r. był brak zaświadczenia lekarskiego dopuszczającego zainteresowaną do pracy na umówionym stanowisku – zasady logiki i doświadczenia życiowego nakazują bowiem przyjęcie, że pracodawcy zgodnie z ciężącymi na nich z mocy prawa obowiązkiem kierują pracowników na wstępne badania lekarskie przed podjęciem przez nich pracy. Przyjęcie odmiennego założenia klóciłoby się z wymaganą należyłą starannością przy prowadzeniu działalności gospodarczej, odpowiadającą jej zawodowemu charakterowi.

Bardziej przekonujące jest wyjaśnienie, że wyznaczenie jako terminu rozpoczęcia wykonywania pracy dnia 26 maja 2014 r. służyć miało uniknięciu sytuacji, w której początek zatrudnienia S. T. przypadałby bezpośrednio przed jej egzaminami maturalnymi – niewątpliwie bowiem konieczność przygotowania się do tych egzaminów i ich zdawania w trakcie zatrudnienia przemawiałaby przeciwko faktycznemu wykonywaniu pracy przez zainteresowaną w tym okresie.

Niewiarygodne są też zeznania płatnika składek twierdzącego, że po zawarciu umowy o pracę na początku maja 2014 r. „okazało się”, iż zainteresowana nie może podjąć pracy od dnia zawarcia umowy z powodu matury. Po pierwsze płatnik

zapewne przed zawarciem umowy o pracę posiadał wiedzę o maturze synowej, a po drugie już w umowie określono, że rozpoczęcie pracy nastąpi od dnia 26 maja 2014r.,

Trafnie Sąd I instancji podnosi również, że podjęcie pracy na stanowisku sprzedawcy nie odpowiada kwalifikacjom formalnym S. T. – ukończyła ona w dniu 25 kwietnia 2014 r. Technikum Gastronomiczne nr 1 w Zespole Szkół Gastronomicznych im. J. I. w B.. Ponadto nie ma ona żadnego doświadczenia zawodowego związanego z wykonywaniem pracy sprzedawcy.

Za miarodajny dowód faktycznego wykonywania umówionych czynności przez zainteresowaną nie można uznać: wydruku ze strony allegro sklepu myśliwskiego (...) (k. 56 akt ZUS), pisemnych oświadczeń świadków: A. J. (k. 26 akt ZUS), J. C. (k. 27 akt ZUS i k. 16 akt sprawy), R. P. (k. 28 akt sprawy) i E. M. (k. 19 akt ZUS) i kopii faktury VAT Nr (...) z dnia 30 maja 2014 r. (k. 17 akt sprawy).

Brak jest podstaw do przyjęcia aby to S. T. sporządziła ofertę sprzedaży internetowego sklepu myśliwskiego (...), której wydruk załączono do akt ZUS lub wystawiła fakturę VAT nr (...) z dnia 30 maja 2014 r. Zaznaczyć w tym miejscu należy, że z pozostałych przeprowadzonych w sprawie dowodów wynika, że nie podpisywała żadnych dokumentów związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej.

Odnosząc się do pisemnych oświadczeń świadków podkreślenia wymaga, że takie oświadczenie stanowi dokument prywatny w rozumieniu art. 245 k.p.c., stanowiący jedynie dowód tego, że osoba je podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w tym dokumencie.

Zdaniem Sądu II instancji zgromadzone w aktach sprawy formalne dokumenty, towarzyszące nawiązaniu i kontynuacji stosunku pracy w postaci: umowy o pracę z dnia 07 maja 2014 r. (k. 6 akt sprawy), zaświadczenia lekarskiego z dnia 23 maja 2014 r. (k. 20 akt ZUS, k. 7 akt sprawy), oświadczenia S. L. (obecnie T.) o zapoznaniu się z ryzykiem zawodowym (k. 8 akt sprawy), karty szkolenia wstępnego w dziedzinie bhp (k. 9 akt sprawy), list obecności (k. 30-34 akt ZUS, k. 10-11 akt sprawy), szczegółowych list płac (k. 12-15 akt sprawy) i zaświadczenie płatnika składek (k. 2-3 akt sprawy) nie stanowią miarodajnych dowodów faktycznego wykonywania pracy przez zainteresowaną, lecz zostały sporządzone przez strony kwestionowanej umowy o pracę wyłącznie w celu nadania cech wiarygodności sztucznie wykreowanemu przez nie stosunkowi prawnemu.

Podsumowując przeprowadzone wyżej rozważania, Sąd ten stwierdza, że przeprowadzone dowody nie dają podstaw do przyjęcia, że S. T. faktycznie podjęła i wykonywała umówioną pracę na rzecz M. T..

Celem ustalenia motywów, którymi kierowała się odwołująca zawierając z zainteresowaną kwestionowaną umowę o pracę, nieodzowne jest też ustalenie, czy istniała gospodarczo uzasadniona potrzeba jej zatrudnienia.

Zasady logiki i doświadczenia życiowego nakazują bowiem stwierdzić, że pracodawca tworzy nowe miejsce pracy z uwagi na gospodarczą potrzebę zatrudnienia pracownika i opłacalność tej decyzji, nie zaś jedynie w celu stworzenia mu ochrony ubezpieczeniowej. Powyższe wynika z tego, iż zatrudnienie pracownika generuje znaczne koszty – wynagrodzenie za pracę i składki na ubezpieczenie w części obciążającej pracodawcę.

W świetle okoliczności niniejszej sprawy iluzoryczna wydaje się być potrzeba zatrudnienia S. T.. Podkreślenia w szczególności wymaga, że przeprowadzone w tej sprawie dowody nie wykazały żadnych okoliczności takich jak: rozszerzenie zakresu działalności, czy znaczne zwiększenie ilości klientów, które pociągając za sobą konieczność zwiększenia nakładu pracy, uzasadniałyby utworzenie stanowiska pracy sprzedawcy oraz zawarcia z zainteresowaną umowy o pracę.

Przeciwnie, z treści dokumentów finansowych w postaci: zeznań PIT-36 o wysokości osiągniętego dochodu (poniesionej straty) i informacji PIT B o wysokości dochodu (straty) z pozarolniczej działalności gospodarczej: w roku podatkowym 2013 (k. 42-45 akt ZUS) i w roku podatkowym 2014 (koperta k. 40 akt sprawy) wynika, że działalność

gospodarcza przynosi M. T. systematyczne straty, w roku podatkowym 2013 poniosła ona stratę w kwocie 8.267 zł, zaś w roku podatkowym 2014 poniosła ona stratę w kwocie 12.322,15 zł.

Ponadto w świetle informacji z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. z dnia 23 lutego 2015 r. (k. 42 akt sprawy) wynika, że konto płatnika składek – M. T. wykazuje następujące zaległości z tytułu nieopłaconych składek:

- na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych za okres: lipiec 2014 r., wrzesień 2014 r., listopad i grudzień 2014 r. w kwocie 1.268,04 zł,

- na Fundusz Ubezpieczenia Zdrowotnego za okres: wrzesień 2014 r., listopad i grudzień 2014 r. w kwocie 542,65 zł,

- na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres: wrzesień 2014 r., listopad i grudzień 2014 r. w kwocie 165,21 zł.

Zakład poinformował również, że płatnik opłaca należności nieregularnie oraz w kwotach niezgodnych z wykazaną w deklaracjach rozliczeniowych wysokością składek.

Nie jest przedmiotem sporu i nie budzi wątpliwości, że zarówno w okresie przypadającym przed zawarciem kwestionowanej umowy o pracę, jak i w okresie niezdolności S. T. do pracy nie zatrudniała innego pracownika na stanowisku sprzedawcy – sama wykonywała wszystkie czynności związane z prowadzeniem działalności gospodarczej, w tym sprzedażą.

Okoliczność ta podważa stanowisko, zgodnie z którym z przyczyn natury zdrowotnej M. T. do prowadzenia działalności gospodarczej nieodzowna była pomoc pracownika zatrudnionego na stanowisku sprzedawcy (co zresztą skarżąca przyznała w zeznaniach).

Ponadto zasady logiki i doświadczenia życiowego nakazują przyjęcie, że pracodawca zawiera z pracownikiem umowę o pracę na czas nieokreślony dopiero po uprzednim zatrudnieniu go na podstawie umowy o pracę na okres próbny, ewentualnie na podstawie umowy o pracę na czas określony, celem uprzedniego zweryfikowania przydatności pracownika do wykonywania umówionej pracy. Tym samym zawarcie przez M. T. z S. T. (nie posiadającą stosownych kwalifikacji formalnych ani doświadczenia zawodowego) od razu umowy o pracę na czas nieokreślony budzi uzasadnione wątpliwości, ponieważ jest sprzeczne ze wskazanymi wyżej zasadami.

Reasumując, przeprowadzone w przedmiotowej sprawie postępowanie dowodowe nie wykazało, że: strony kwestionowanej umowy o pracę miały zamiar wykonywać wynikające z niej obowiązki i to czyniły, zaś po stronie odwołującej zachodziła uzasadniona gospodarczo potrzeba zatrudnienia zainteresowanej.

Zasadne jest przyjęcie, że zawarcie kwestionowanej umowy o pracę służyć miało jedynie sztuczemu wykreowaniu stosunku pracy, a w konsekwencji uzyskaniu przez S. T. statusu prawnego pracownika w celu umożliwienia jej korzystania ze świadczeń z ubezpieczenia społecznego, a zatem umowę tę uznać należy za zawartą dla pozorów (art. 83 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p.).

Zasadne jest zatem przyjęcie, że umowa o pracę z dnia 07 maja 2014 r. (k. 6 akt sprawy) jest na podstawie art. 83 § 1 k.c. w zw. z art. 300 k.p. nieważna z mocy prawa.

Ponieważ kwestionowana umowa o pracę została zawarta dla pozorów (a zatem jest nieważna z mocy art. 83 § 1 k.c. w zw. z art. 300 k.p.) bezprzedmiotowa jest jej ocena (jako nieistniejącej) w kontekście art. 58 k.c. w zw. z art. 300 k.p.

Chybione są zatem zarzuty naruszenia prawa materialnego, tj. art. 22 k.p. i art. 58 k.c. w zw. z art. 300 k.p.

Pojęcia „pracownik”, „stosunek pracy”, czy „zatrudnienie” nie mogą być interpretowane na użytek prawa ubezpieczeń społecznych inaczej niż interpretuje je akt prawny określający prawa i obowiązki pracowników i pracodawców, tj. Kodeks pracy (por. wyrok S.N. z dnia 18 maja 2012 r., III UK 99/11, LEX Nr 1227193).

O nie objęciu ubezpieczeniem społecznym, w przypadku zgłoszenia do niego osoby nie będącej pracownikiem, nie decyduje nieważność umowy, lecz faktyczne nie pozostawanie w stosunku pracy w rozumieniu art. 22 § 1 k.p. (por. wyrok S.N. z dnia 06 marca 2007 r., I UK 302/06, LEX nr 342285).

Ponieważ S. T. od dnia 07 maja 2014 r. faktycznie nie pozostawała w stosunku pracy w rozumieniu art. 22 § 1 k.p., wobec tego nie uzyskała statusu pracownika w rozumieniu art. 8 ust. 1 ustawy systemowej, a w konsekwencji, stosownie do treści art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 11 ust. 1 i art. 12 ust 1 w zw. z art. 13 pkt 1 ustawy systemowej a contrario, nie zachodzą podstawy prawne do objęcia jej od tego dnia obowiązkowo pracowniczymi ubezpieczeniami społecznymi: emerytalnym, rentowymi, chorobowym oraz wypadkowym.

Wobec powyższego, uznając apelację M. T. za bezzasadną, na mocy art. 385 k.p.c., Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji wyroku.

SSA Aleksandra Urban SSA Lucyna Ramlo SSO del. Maria Ołtarzewska